

Telemark fylkeskommune,

Postboks 2844

3702 Skien

Vår ref: sak 24/14315

Skien: 20.09.2024

Dette brevet sendes på vegne av 4H Telemark, Birdlife Norge, avd. Telemark, Porsgrunn og Omegn Turistforening, DNT Telemark, Grenland krets av Norges Speiderforbund, Naturvernforbundet i Telemark, Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) Telemark, Skogselskapet Buskerud og Telemark, Syklistenes Landsforening Grenland, Telemark Botaniske Forening og Vestfold og Telemark Orienteringskrets.

Høringsinnspill på Telemarksplanen, regional planstrategi 2024–2028

Forum for natur og friluftsliv Telemark takker for muligheten til å komme med innspill til Telemark fylkeskommune planstrategi Telemarksplanen. Det er mange gode momenter i planstrategien som vi støtter. Utarbeidet arealregnskap og vedtak om arealnøytralt Telemark innen 2030 er positivt og ambisiøst. Nasjonale og internasjonale forventninger og forpliktelser som FNs bærekrafts mål (miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft) er førende for prioriteringene i Telemarksplanen sammen Naturavtalen. Dette betyr sektorovergrepene forpliktelser i prioriteringer.

Telemarksplanen har tre satsninger: Inkluderende, skapende og naturrike Telemark. Naturen, frivillighet og friluftsliv inngår i stor grad i alle tre satsningene. Dette kommer og frem gjennom bildebruken. Natur og friluftsliv gjør seg gjeldende 16 av bildene i høringsutkastet til planstrategien. Det er helt naturlig siden mye av verdigrunlaget, identiteten, merkevaren, attraktiviteten og mulighetene i fylket omhandler naturen og friluftsmulighetene. Det er en stor del av Telemark sin kulturarv. Denne visuelle beskrivelsen syntes vi er flott og riktig. Men det forplikter og at disse verdiene får høy prioritet i planstrategien, med klare tiltak for ivaretagelse og riktig utvikling for frivilligheten og befolkningen. Samtidig er vi opptatt av at friluftsliv ikke blir en «sekkepost» under kulturbegrepet, men får den prioriteten og satsningen som gjenspeiler betydningen fagfeltet har for befolkningen.

Samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner
telemark@fnf-nett.no | Postboks 3089, 3707 Skien | 99 15 58 29
organisasjonsnummer 914 039 061 | www.fnf-nett.no/telemark

Naturavtalen, bærekraft og grønn omstilling som begrep

Vi ser at Naturavtalen og bærekrafts målene står som et premiss for all utvikling i fylket. I regional plan for klima, energi og grønn omstilling står det:

«hele næringslivet må sikres utviklings muligheter gjennom tilgang på fornybar energi, og det er viktig å legge føringer for hvordan dette kan oppnås samtidig som man sikrer forpliktelsene i Montrealavtalen, reduserer naturrisikoen og unngår tap av natur».

Under Miljømessig bærekraft i Telemarksplanen står det: *Tilgangen til ren energi er avgjørende for å lykkes med å få til grønn omstilling i fylket.*

Telemarksplanen bør svare på hvordan vi kan sikre at alle samfunnsaktører og hele myndighetsapparatet i denne regionen tar sin del av ansvaret for å gjennomføre Naturavtalen og stanse tapet av natur innen 2030. Mål om arealnøytralt Telemark innen 2030 forplikter.

Naturavtalen fra 2022, er et rammeverk for alle og all politikk, og skal gi retning for prioritering, sammen med bærekrafts prinsippene. Derfor er det viktig at dette får fokus og drøftes, og konkretiseres gjennom mål, tiltak og virkemidler i planarbeidet. Samtidig må vi forhindre at løsninger på klimakrisen ikke skader naturen. Et punkt vi savner under fortetting er bedre tilrettelegging for gående og syklende, som er essensielt for å skape byer og tettsteder med mennesket i sentrum, få ned klimafotavtrykket fra persontransport og bedre folkehelsen. Dette bør og stå som en sterk prioritering i strategien.

Konflikt kan brukes når vi snakker om begrepene «grønn omstilling» og «det grønne skiftet», når disse har blitt synonymt med en ironisk prosess: å forvandle frodige, grønne landområder til industrielle, grå ørkener i bærekraftens navn. I denne sammenheng handler ikke lenger «grønn» om trær, planter og natur, men om penger, teknologi og infrastruktur. Det grønne skiftet kan oppfattes som et paradoks. Grønn teknologi omfavnes, men er nedbygging av viktige naturområder for vindkraft og annen infrastruktur grønn teknologi? Vi etterspør konkretisering av definisjonen av grønn omstilling i Telemark fylkeskommune!

Telemarksplanen bør ha en tilnærming til klimakrisen og naturkrisen som to sider av samme sak, fordi vi her snakker om systemisk sammenheng. Handlinger som tar sikte på å løse disse krisene må utformes slik at de støtter og forsterker hverandre, heller enn å skape nye problemer. Dette krever en helhetlig tilnærming som anerkjenner kompleksiteten og sammenhengen mellom våre økologiske og klimatiske systemer. For å kunne gå fra ord til handling, og oppnå målene i Naturavtalen er det behov for en helhetlig og tverrsektoriell tilnærming i Telemark. Naturhensyn må innlemmes i politikk og planprosesser på tvers av alle sektorer. Ansvarsfordelingen må ikke begrenses til miljømyndighetene; de som utnytter naturressursene må også inn.

Ved målkonflikter bør derfor naturen, klima og miljøet vektlegges. **Vi mener ivaretagelse av natur skal være et premiss i all planlegging for å utvikle Telemark i bærekraftig retning.** Derfor vil vi at Telemarksplanen skal ha natur og naturhensyn som en forutsetning for samfunnsutvikling, og ikke som et forhandlingspunkt. Det vil si å tydeliggjøre begrepet grønn omstilling. Fylkestinget har vedtatt at fylket skal være arealnøytralt innen 2030. Skal det vedtaket ha noen verdi fra ord til handling må Telemarksplanen ha klar prioritering hvor bevaring av naturen er første premiss. Med dette foreslår vi noen hovedpunkter:

- En klar forventning til kommunal planlegging om å utarbeide arealregnskap og planvask i alle kommuner.

- Grå arealer/nedbygde arealer skal utredes, før områder som beslaglegger natur blir vurdert til utbygging for energi, hytter, veier eller annen infrastruktur.
- I alle tilfeller hvor naturen må bøte for utbygging, skal lik størrelse areal restaureres eller tilbakeføres med lik verdi for naturmangfoldet. Etterstrebe arealnøytralitet.
- Bør Telemark etablere et regionalt miljøråd som kan formidle kompetanse på naturmangfold?

Dette er punkter som følger nasjonale forventninger til regional planstrategi. Hvis Telemark skal bli arealnøytral innen 2030 må arealdisponeringer gjøres på naturens premisser i første omgang. Naturrestaurering blir da helt avgjørende for arealnøytralitet.

Samferdselsutvikling

Under kapitlene om byutvikling, burde flere tiltak enn buss bli nevnt. Det snakkes i fine ord om areal- og transportplanlegging, at det er viktig å bygge ut Vestfoldbanen og Sørlandsbanen, og så sies det Grenlandsbanen bør tas opp igjen på nytt, for at en større andel av transporten går på bane. Men vi savner trykk bak ordene.

Kartlegging og kunnskapsgrunnlag:

Kun 25% av verdifull natur i Norge er kartlagt. For å kunne ta gode beslutninger i arealforvaltningen må vi vite hva man har før man tar. Kartlegging av viktige områder for natur og friluftsliv på regionalt og kommunalt nivå er viktig i tida framover. Resultatene fra alle kartlegginger som utføres må legges inn i Naturbase og en primærbase som fanges opp av Artskart, slik at kunnskapen blir tilgjengelig for alle. Med en ny håndbok for konsekvensutredninger vil Miljødirektoratet bidra til mer bærekraftig arealplanlegging for å løse natur- og klimakrisen. Håndbok: [Konsekvensutredning av klima og miljø er publisert \(vannportalen.no\)](https://vannportalen.no)

Vi ser frem til å følge Telemarksplanen og håper våre poenger blir tatt på alvor og implementert godt.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Telemark

Eirik Knive
Koordinator
FNF Telemark